

Handlingsplan för förvaltningsområdet för finska 2019-2023

Finspångs kommun

Antagen av Kommunfullmäktige 2019-06-19 (§ 107)

2019-04-24
Ärendenummer
Version 1

FINSPÅNG

UNDERRUBRIK

**Handlingsplan för förvaltningsområdet för
finska 2019-2023**

Finspångs kommun
612 80 Finspång
Telefon 0122-85 000 • Fax 0122-850 33
E-post: kommun@finspang.se
Webbplats: www.finspang.se

Innehåll

Inledning	5	Regeringens	
Handlingsplan för finskt		minoritetspolitiska mål	10
förvaltningsområde	5	Övergripande lagar som styr	
Planen behandlar följande områden:		verksamheten	10
	6	Språklagen, SFS 2009:600	10
Definition av begrepp som		Lagen (SFS 2009:724) om	
återkommer i planen	6	nationella minoriteter och	
Bakgrund	6	minoritetsspråk	11
Målsättningar för Finspångs		Allmänna bestämmelser	11
kommun	6	Skollagen (2010:800)	11
Verka för tillgång av språkkunnig		8 kap. Förskola på nationella	
personal	6	minoritetsspråk	11
Förskola på finska	7	25 kap.	11
Äldreomsorg på finska	7	Annan pedagogisk verksamhet på	
Äldreomsorg på andra nationella		nationella minoritetsspråk	12
minoritetsspråk	7	Socialtjänstlagen (2001:453)	12
Kulturell identitet	7	Diskrimineringslagen (2008:567)	12
Information vid ansökan om		Hälso- och sjukvårdslagen	
bistånd	7	(2017:30)	12
En stärkt minoritetspolitik från		Brister och möjligheter	13
1 januari 2019	7	Regeringens bedömning	14
Det stärkta grundläggande		Finskt förvaltningsområde	14
skyddet enligt minoritetslagen		Skyldigheter för Finspångs	
avser:	7	kommun – en sammanfattning	14
Förbättrade möjligheterna till		Lägesbeskrivning för Finspångs	
förskoleundervisning på finska,		kommun	15
meänkieli och samiska inom		Statsbidraget	16
förvaltningsområdena genom:	8	Språksituationen	16
En stärkt rätt till äldreomsorg på		Finskan idag	16
minoritetsspråken avser:	8	Arbetet med finskt	
Ytterligare förändringar:	8	förvaltningsområde i Finspång	17
Sveriges internationella ansvar	9	Långsiktiga- och delmål för	
Ramkonventionen	9	arbetet	17
Minoritetsspråkskonventionen	9	Övergripande riktlinjer och	
Den svenska		åtgärder för arbetet	17
minoritetspolitiken	9	Lägesbeskrivning och åtgärder	
Det allmännas skyldigheter	10	för varje verksamhetsområde	18

Information och synliggörande gällande sverigefinnarna	18	Långsiktiga- och delmål rörande äldreomsorg	24
Situation i Finspångs kommun	18	Övergripande riktlinjer och åtgärder rörande äldreomsorg	24
Långsiktiga- och delmål gällande information och synliggörande	18	Förskola	25
Övergripande riktlinjer och åtgärder rörande information samt synliggörande	18	Situationen idag i Finspångs kommun	26
Samråd	19	Långsiktiga- och delmål rörande förskola	26
Samråd genom en strukturerad dialog	19	Övergripande riktlinjer och åtgärder rörande förskola	26
Samråd i Finspångs kommun	19	Grundskola	27
Finska föreningar	19	Situationen idag i Finspångs kommun	27
Finspångs Finska-förening	19	Långsiktiga- och delmål rörande modersmålsundervisning inom grundskola	27
Pensionärsföreningen Aura	19	Övergripande riktlinjer/åtgärder rörande modersmålsundervisning inom grundskola	27
Långsiktiga- och delmål för samverkan mellan sverigefinnar och kommunen	20	Personalutveckling	28
Övergripande riktlinjer och åtgärder för samverkan mellan sverigefinnar och kommunen	20	Situationen idag i Finspångs kommun	28
Samrådsmötens uppgift är att	20	Långsiktiga- och delmål rörande personalutveckling	28
Kartläggning	20	Övergripande riktlinjer och åtgärder rörande personalutveckling	28
Kartläggning i Finspångs kommun	21	Kultur	29
Långsiktiga- och delmål rörande kartläggning	21	Situationen idag i Finspångs kommun	29
Övergripande riktlinjer och åtgärder rörande kartläggning	21	Långsiktiga- och delmål rörande kultur	29
Rätten att tala finska med myndighet	21	Övergripande riktlinjer och åtgärder rörande kultur	29
Situationen i Finspångs kommun	22	Revitalisering av det finska språket	30
Långsiktiga- och delmål rörande rätten att tala finska med myndigheter	22	Situationen idag i Finspångs kommun	30
Övergripande riktlinjer och åtgärder rörande rätten att tala finska med myndigheter	22		
Äldreomsorg	23		
Situationen idag i Finspångs kommun	23		

Långsiktiga- och delmål rörande revitalisering av det finska språket	31	Uppföljning och rapportering	31
Övergripande riktlinjer/åtgärder rörande revitalisering av det finska språket	31	Situationen idag i Finspångs kommun	31
Ekonomiska resurser och finansiering	31	Övergripande riktlinjer rörande uppföljning och rapportering	32
		Referenser	33
		Bilagor	33

Inledning

Handlingsplan för finskt förvaltningsområde

Denna handlingsplan upprättas i enlighet med lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk där det står i 2 kap 5 b § att *”Kommuner och landsting ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Uppgifter om mål och riktlinjer som har antagits enligt första stycket ska på begäran lämnas till den myndighet som har uppföljningsansvar enligt 20 §”*.

Som underlag till handlingsplan har bland annat följande material använts:

- Regeringens proposition Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna (Prop. 2008/09:158)
- Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk
- En stärkt minoritetspolitik (prop. 2017/18:199)
- Språklag (2009:600)
- Förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk
- Slutrapport kartläggning av behov av finsktalande personal inom äldre-omsorgen – antagen av Kommunstyrelsen 2014-01-13 6 §
- Åtgärdsplan per 2014-09-01- Äldreomsorg i Finspång som finskt förvaltningsområde
- Finspångs kommuns kartläggning om behovet inom arbetsområdet finskt förvaltningsområde.

Tjänstepersonen Tiina Mauritzell har haft samråd om handlingsplan med de finska representanterna i samrådsgruppen för finskt förvaltningsrådet samt med tjänstepersoner från sektorsledning samt berörda chefer inom främst inom förskola och äldreomsorg.

Handlingsplanen ska ange inriktning för att utveckla arbetet med finskt förvaltningsområde i Finspångs kommun. Handlingsplanen ska vara ett dynamiskt verktyg i det dagliga arbetet med att skydda de lagliga rättigheterna och att stärka sverigefinnarnas ställning. Handlingsplanen innehåller långsiktiga mål, delmål, riktlinjer och åtgärder för att uppnå dessa mål.

Handlingsplanen ska vara ett levande dokument som årligen ska stämmas av i samband med årsredovisningen till uppföljningsmyndigheten, Länsstyrelsen i Stockholm. Som stöd för uppföljningen, utvärderingen och behovsanalysen används bland annat de verktyg kommunen har i dag i form av exempelvis medarbetarenkäten, brukarenkät och den årliga kartläggningen.

I sitt arbete med handlingsplanen för finskt förvaltningsområde har Tiina Mauritzell valt att arbeta utifrån en vid definition av finskt förvaltningsområde. Detta innebär att planen omfattar riktlinjer och utvecklingsområden för alla de delområden som omfattas av *”Lagen (SFS 2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk”*.

Planen behandlar följande områden:

- äldreomsorg
- förskola
- modersmål
- kultur och fritid
- språkrevitalisering
- personalutveckling och utbildning
- information
- myndighetsutövning.

Definition av begrepp som återkommer i planen

Sverigefinne används för finsktalande personer bosatta i Sverige. **Finlandssvenskar** används för svensktalande personer som är bosatta i Finland. Finlandssvenskar vill använda benämningen finlandssvensk även om de har flyttat till Sverige och känner sig i regel inte inkluderad i gruppen sverigefinnar.

Bakgrund

Målsättningar för Finspångs kommun

Utgångspunkten i arbetet med kommunens handlingsplan för finskt förvaltningsområde är de nationella riktlinjerna för minoritetspolitiska mål inkluderat de riktlinjer som föreslås i proportionen *En stärkt minoritetspolitik*¹ samt ”*Slutrapport kartläggning av behov av finsktalande personal inom äldreomsorgen – antagen av Kommunstyrelsen 2014-01-13 6 §.*

Rätten att använda finska vid kontakt med förvaltningsmyndigheter

Enskilda har rätt att använda finska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med en förvaltningsmyndighet vars geografiska verksamhetsområde helt eller delvis sammanfaller med minoritetsspråkets förvaltningsområde. Detta gäller i ärenden i vilka den enskilde är part eller ställföreträdare för part, om ärendet har anknytning till förvaltningsområdet.

Svar på samma språk

Om den enskilde använder finska i ett sådant ärende, är myndigheten skyldig att ge muntligt svar på samma språk. Enskilda som saknar juridiskt biträde har dessutom rätt att på begäran få en skriftlig översättning av beslut och beslutsmotivering i ärendet på finska. Myndigheten ska även i övrigt sträva efter att bemöta de enskilda på dessa språk.

Verka för tillgång av språkkunnig personal

Förvaltningsmyndigheter ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska där detta behövs i enskildas kontakter med myndigheten.

¹ En stärkt minoritetspolitik (prop. 2017/18:199)

Förvaltningsmyndigheter får bestämma särskilda tider och särskild plats för att ta emot besök av enskilda som talar finska samt ha särskilda telefontider.

Förskola på finska

Rätten för enskilda att i vissa fall erbjudas förskola och viss annan pedagogisk verksamhet på finska.

Äldreomsorg på finska

Att erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska.

Äldreomsorg på andra nationella minoritetsspråk

Finspångs kommun som finskt förvaltningsområde ska inom för äldreomsorgen även erbjuda service av personal som behärskar jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska, om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper².

Kulturell identitet

Kommunen ska inom ramen för sådan omsorg som erbjuds beakta de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet.

Information vid ansökan om bistånd

Kommunen ska informera den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna till sådan service och omvårdnad på finska och om tillgång på personal finns även på jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska.

En stärkt minoritetspolitik från 1 januari 2019

År 2018 presenterade regeringen en ytterligare ny minoritetspolitisk strategi i propositionen *En stärkt minoritetspolitik*³ som syftar till att stärka det grundläggande skyddet för de nationella minoriteternas språk och kultur och för att stärka de utökade rättigheter som finns inom förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska.

Det stärkta grundläggande skyddet enligt minoritetslagen avser:

- Alla kommuner och landsting är skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.
- Det ska tydliggöras att skyldigheten att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar enligt lagen är ovillkorlig för kommuner och landsting och statliga förvaltningsmyndigheter vars verksamhet är av betydelse för de nationella minoriteterna eller minoritetsspråken.
- Rätten att använda sig av sitt minoritetsspråk vid skriftliga kontakter med vissa myndigheter ska även omfatta meänkieli.

² En stärkt minoritetspolitik (prop. 2017/18:199) 18 a §

³ Ibid

- Diskrimineringsombudsmannen ska tas upp bland de myndigheter som enskilda alltid har rätt att kontakta skriftligen på finska, meänkieli eller samiska, liksom Arbetsförmedlingen i ärenden där den enskilde är part.

Förbättrade möjligheterna till förskoleundervisning på finska, meänkieli och samiska inom förvaltningsområdena genom:

- Regleringen om rätt till förskola på minoritetsspråken förs över till skollagen.
- En kommun ska erbjuda barn vars vårdnadshavare begär det plats i förskola eller annan pedagogisk verksamhet där *hela eller en väsentlig del* bedrivs på språken.
- För att synliggöra efterfrågan ska kommunerna tillfråga alla vårdnadshavare som ansöker om förskola eller annan pedagogisk verksamhet om de önskar sådan plats på minoritetsspråken.

En stärkt rätt till äldreomsorg på minoritetsspråken avser:

- Rätten till äldreomsorg på finska, samiska respektive meänkieli ska gälla *hela eller en väsentlig del* av verksamheten, istället för hela eller delar av verksamheten som gäller idag. För kommuner utanför förvaltningsområden gäller detsamma om kommunen har tillgång till personal som är kunnig i språket.
- Rätten till äldreomsorg på minoritetsspråk utanför förvaltningsområde utsträcks till romani chib och jiddisch.
- Kommunerna ska inom ramen för äldreomsorgen på minoritetsspråket beakta de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet, något som många gånger kan ha minst lika stor betydelse som språket.
- Kommuner ska informera den som ansöker om bistånd om möjligheten till äldreomsorg på minoritetsspråk.

Ytterligare förändringar:

- En bestämmelse som tydliggör vad samråd enligt lagen innebär.
- En bestämmelse som anger att förvaltningsmyndigheter särskilt ska främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem.
- En bestämmelse som anger att det ska krävas synnerliga skäl för utträde ur förvaltningsområde.

Sveriges internationella ansvar

Riksdagen antog i december 1999 förslagen i propositionen *Nationella minoriteter i Sverige*⁴ därefter ratificerade regeringen i februari 2000 *Ramkonventionen*⁵ och *Minoritetsspråkskonventionen*⁶. Som ett led i detta arbete infördes år 2000 *Lagen om rätt att använda finska och meänkieli hos förvaltningsmyndigheter och domstolar*⁷.

Ramkonventionen

Staterna som tillträtt Ramkonventionen åtar sig vidare att erkänna att den som tillhör en nationell minoritet har rätt att fritt och utan ingripande använda sitt minoritetsspråk privat och offentligt såväl muntligt som skriftligt. I samband med ratificeringen angavs även att de nationella minoriteterna är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar.

Minoritetsspråkskonventionen

Syftet med Minoritetsspråkskonventionen är kulturellt betingat. Den bidrar till att bevara och utveckla Europas mångkulturella arv och flerspråkighet inom landsgränserna. Staterna anser att värnandet om historiska landsdels- och minoritetsspråk bidrar till att upprätthålla och utveckla Europas kulturella rikedomar och traditioner. Varje stat väljer vilka nationella minoritetsspråk som ska skyddas under konventionen och nivån på detta skydd.

Den svenska minoritetspolitiken

Syftet med den svenska minoritetspolitiken är bland annat att ge skydd för de nationella minoriteterna, stärka deras möjligheter till inflytande och stödja minoritetsspråken så att de hålls levande. Sveriges nationella minoriteter är som tidigare nämnts judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Samerna har dessutom en särställning i egenskap av ursprungsbefolkning i Sverige.

Våra nationella minoritetsspråk är jiddisch, romani chib, finska, samiska, meänkieli samt varieteter (dialekter) av språken. Samiska, finska och meänkieli omfattas också genom sin historiskt sett starka geografiska tillhörighet av särskilda regionala åtgärder (förvaltningsområden), medan jiddisch och romani chib är territoriellt obundna språk i Sverige.

⁴ Nationella minoriteter i Sverige (Prop. 1999/99:143)

⁵ Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (SÖ 2000:2).

⁶ Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (SÖ 2000:3).

⁷ Lagen om rätt att använda finska och meänkieli hos förvaltningsmyndigheter och domstolar (SFS 1999:1176).

Det allmännas skyldigheter

I regeringsformen⁸ finns en programförklaring för samhällets verksamhet vad gäller nationella minoriteter. Lagstiftningen fastslår bland annat det allmännas skyldigheter:

- att **främja språk och kultur**
- att **ge inflytande och delaktighet**
- att **motverka diskriminering och utsatthet**
att **ge möjligheter till omsorg, utbildning och egen organisering.**

Vid tillämpningen av all relevant lagstiftning ska det allmännas skyldigheter genom minoritetslagen beaktas.

Regeringens minoritetspolitiska mål

År 2009 presenterade regeringen en ny minoritetspolitisk strategi⁹. Regeringens övergripande inriktning i minoritetspolitiken är bland annat att

- förtydliga den rättsliga regleringen av de nationella minoriteternas rättigheter genom en ny lag¹⁰ som gäller i hela landet
- säkerhetsställa en bättre efterlevnad av Europarådets ramkonvention¹¹ och minoritetsspråskonventionen¹² samt uppföljning
- stärka de nationella minoriteternas egenmakt och inflytande
- motverka diskriminering och utsatthet av de nationella minoriteterna
- främja bevarandet av de nationella minoritetsspråken.

Övergripande lagar som styr verksamheten

De nationella minoriteternas rättigheter genomförs i svensk rätt i huvudsak genom lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (minoritetslagen), bestämmelser i språklagen, skollagen och socialtjänstlagen. Men även annan lagstiftning är relevant, som diskrimineringslagen och hälso- och sjukvårdslagen.

Språklagen, SFS 2009:600

I språklagen finns bestämmelser om det svenska språket, de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket. Den syftar bland annat till att värna om svenskan och den språkliga mångfalden i Sverige samt den enskildes tillgång till språk. Språklagen anger att svenska är huvudspråk i Sverige och att de nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Lagen säger också att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken.

⁸ 1 kap. 2 § i regeringsformen

⁹ Propositionen Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna (Prop. 2008/09:158).

¹⁰ Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

¹¹ Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (SÖ 2000:2).

¹² Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (SÖ 2000:3).

Lagen (SFS 2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Lagen om minoriteter och minoritetsspråk innehåller bland annat bestämmelser om nationella minoriteter, nationella minoritetsspråk, förvaltningsområden och rätten att använda minoritetsspråk hos förvaltningsmyndigheter och domstolar samt bestämmelser om vissa skyldigheter inom förskoleverksamhet, äldreomsorg och skola. Lagen innehåller också bestämmelser om uppföljning och tillämpningen av lagen.

Minoritetslagens allmänna bestämmelser eller grundskyddet gäller i hela landet och omfattar samtliga fem nationella minoriteter. §3–5 gäller för samtliga nationella minoriteter. För förvaltningskommuner såsom Finspångs kommun finns också särskilda regler i §6–18c.

Allmänna bestämmelser

Kommuner och landsting ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar enligt denna lag och de föreskrifter som denna lag hänvisar till.

Det allmänna ska även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.

Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor. Samråd ska ske genom att förvaltningsmyndigheten för en strukturerad dialog med de nationella minoriteterna i syfte att kunna beakta deras synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande.

Förvaltningsmyndigheter ska särskilt främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem och anpassa formerna för detta till deras förutsättningar.

Kommuner och landsting ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.

Skollagen (2010:800)

Från 1 januari 2019 införs ändringar i skollagen dels att 25 kap. 1 § ska ha ändrad lydelse, dels införandet av två nya paragrafer, 8 kap. 12a § och 25 kap. 5a §.

8 kap. Förskola på nationella minoritetsspråk

12a § En hemkommun som ingår i ett förvaltningsområde enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska erbjuda barn, vars vårdnadshavare begär det, plats i förskola där **hela eller en väsentlig del** av utbildningen bedrivs på finska, meänkieli respektive samiska.

Vårdnadshavare som ansöker om förskoleplats för sitt barn **ska tillfrågas** om de önskar plats i sådan förskola som avses i första stycket.

25 kap.

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem (2 §),
- öppen förskola (3 §),
- öppen fritidsverksamhet (4 §),
- omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds (5 §),
- annan pedagogisk verksamhet på nationella minoritetsspråk (5a §),
- övergripande krav på verksamheten (6–9 §§), och
- bidrag (10–16 §§).

Annan pedagogisk verksamhet på nationella minoritetsspråk

5a § En kommun som ingår i ett förvaltningsområde enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och som tillhandahåller sådan verksamhet som avses i 2 eller 5 § ska sträva efter att erbjuda barn, vars vårdnadshavare begär det, plats i sådan verksamhet där *hela eller en väsentlig del* av verksamheten bedrivs på finska, meänkieli respektive samiska.

Om kommunen erbjuder verksamhet enligt 2 eller 5 § ska vårdnadshavare som ansöker om sådan verksamhet tillfrågas om de önskar plats i verksamhet som bedrivs på finska, meänkieli respektive samiska.

Om en kommun som ingår i ett förvaltningsområde anordnar öppen förskola enligt 3 § ska kommunen, om det finns sådan efterfrågan, sträva efter att erbjuda hela eller en väsentlig del av verksamheten på finska, meänkieli respektive samiska.

Socialtjänstlagen (2001:453)

Ändring i socialtjänstlagen ska ha följande lydelse.

5 kap. 6 § Socialnämnden ska göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen för äldre människor samt i sin uppsökande verksamhet upplysa om socialtjänstens verksamhet på detta område.

Kommunen ska planera sina insatser för de äldre. I planeringen ska kommunen samverka med landstinget samt andra samhällsorgan och organisationer.

Kommunen ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska där detta behövs i omvårdnaden av äldre människor.

Diskrimineringslagen (2008:567)

1 kap. 1 § Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

”Aktörer inom hälso- och sjukvården bör ha grundläggande kunskap om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken för att kunna möta dessa i enlighet med gällande bestämmelser”.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen¹³ och patientlagen¹⁴ är målet med hälso- och sjukvården en god hälsa och en vård **på lika villkor för hela befolkningen**. Det sistnämnda innebär att möjligheterna att få del av hälso- och sjukvårdens tjänster ska vara lika för alla, oavsett var de bor i landet, och inte får påverkas av förhållanden såsom ålder, kön, förmåga att ta initiativ, utbildning, betalningsförmåga, **nationalitet eller kulturella olikheter**. I hälso- och sjukvårdslagen anges även att det där det bedrivs hälso- och sjukvård ska finnas den personal, de lokaler och den utrustning som behövs för att god vård ska kunna bedrivas¹⁵.

I patientlagen finns också en bestämmelse¹⁶ om att information som lämnas till patienten ska anpassas till patientens ålder, mognad, erfarenhet, **språkliga bakgrund** och andra individuella förutsättningar.

Brister och möjligheter

Europarådets granskning av den förda svenska minoritetspolitiken under åren 1999 till 2009 pekade på stora behov av förbättringar inom en rad områden samt att det krävdes ytterligare åtgärder.

Utifrån dessa erfarenheter presenterade regeringen i mars 2009 en ny minoritetspolitisk strategi och i juni 2009 antog riksdagen förslagen i propositionen *Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna*¹⁷.

Av propositionen framgick det att Sverige inte i tillräckligt hög grad har levt upp till sina folkrättsliga minoritetsåtaganden. I ett historiskt perspektiv har minoriteterna förtryckts och osynliggjorts. Regeringens slutsats var därför att det behövdes ett medvetet arbete för att integrera ett minoritetsinriktat tankesätt i kommuners och myndigheters arbete med minoriteterna. Regeringen skriver vidare att utvecklingen av minoritetspolitiken är en fortlöpande process där insatserna för att stärka och skydda de nationella minoriteterna ska ingå som en naturlig del i samhällets åtaganden gentemot medborgarna.

För att säkerställa en bättre efterlevnad antog riksdagen propositionen och i januari 2010 trädde ikraft *Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk*¹⁸, som ersatte de tidigare minoritetsspråklagarna.

Under 2017 påbörjades utredningar¹⁹ för att förstärka minoritetspolitiken med namnet, vilket resulterade i propositionen *En stärkt minoritetspolitik*²⁰, de föreslagna lagändringarna träder ikraft 1 januari 2019.

¹³ 3 kap. 1 § Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

¹⁴ 1 kap. 6 § Patientlagen (2014:821)

¹⁵ 5 kap. 2 § Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

¹⁶ 3 kap. 6 § Patientlagen (2014:821)

¹⁷ Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna (Prop. 2008/09:158).

¹⁸ Lagen (SFS 2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

¹⁹ Nästa Steg – en stärkt minoritetspolitik SOU2017:60 samt Nästa steg? Del 2 Förslag för en stärkt minoritetspolitik SOU 2017:88

²⁰ En stärkt minoritetspolitik (prop. 2017/18:199)

Regeringens bedömning

Det återstår arbete inom minoritetspolitiken för att efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter ska kunna säkerställas.

Trots framstegen återstår mycket arbete inom många olika delar av minoritetspolitiken för att måluppfyllelsen ska kunna förbättras. Såsom anförs i propositionen *En starkt minoritetspolitik*²¹ ska de nationella minoriteternas rättigheter säkerställas och därigenom bidra till full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. All tillgänglig uppföljning och utvärdering visar att så inte är fallet i nuläget. Regeringen gör därför bedömningen att det återstår betydande arbete för att säkerställa full efterlevnad av de nationella minoriteternas rättigheter. Det är nödvändigt med ett helhetsgrepp om minoritetspolitiken.

Detta bör bestå av tre övergripande beståndsdelar:

1. ramverk,
2. samordning, utveckling och uppföljning,
3. åtgärder.

Ett kontinuerligt utvecklingsarbete bör bedrivas för att löpande justera genomförandet av minoritetspolitiken.

Finskt förvaltningsområde

Kommuner som ingår i ett förvaltningsområde har ett förstärkt ansvar att skydda och främja de nationella minoritetsspråken har införts i Sverige²². Per den 1 februari 2019 ingår 85 kommuner och 15 landsting/regioner i förvaltningsområdena för samiska, finska och meänkieli, varav 66 kommuner och 14 landsting/regioner ingår i förvaltningsområde för finska.

Skyldigheter för Finspångs kommun – en sammanfattning

Finspångskommun har som finskt förvaltningsområde en rad skyldigheter:

- Främja och skydda det finska språket.
- Främja sverigefinnarnas möjlighet att behålla och utveckla sin kultur.
- Anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Uppgifter om mål och riktlinjer som har antagits ska på begäran lämnas till Länsstyrelsen i Stockholm som har uppföljningsansvaret.
- Erbjudna förskoleverksamhet helt eller till väsentlig del på finska. Efterfrågan ska tydliggöras genom att vårdnadshavare ska tillfrågas om de önskar plats i förskola på minoritetsspråket.
- Erbjudna den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorg av personal som behärskar finska.
- Rätten till äldreomsorg på finska ska omfatta den äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet.
- Informera vid biståndshandläggning om möjligheten att få den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorg på finska.

²¹ Ibid

²² Lagen (SFS 2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

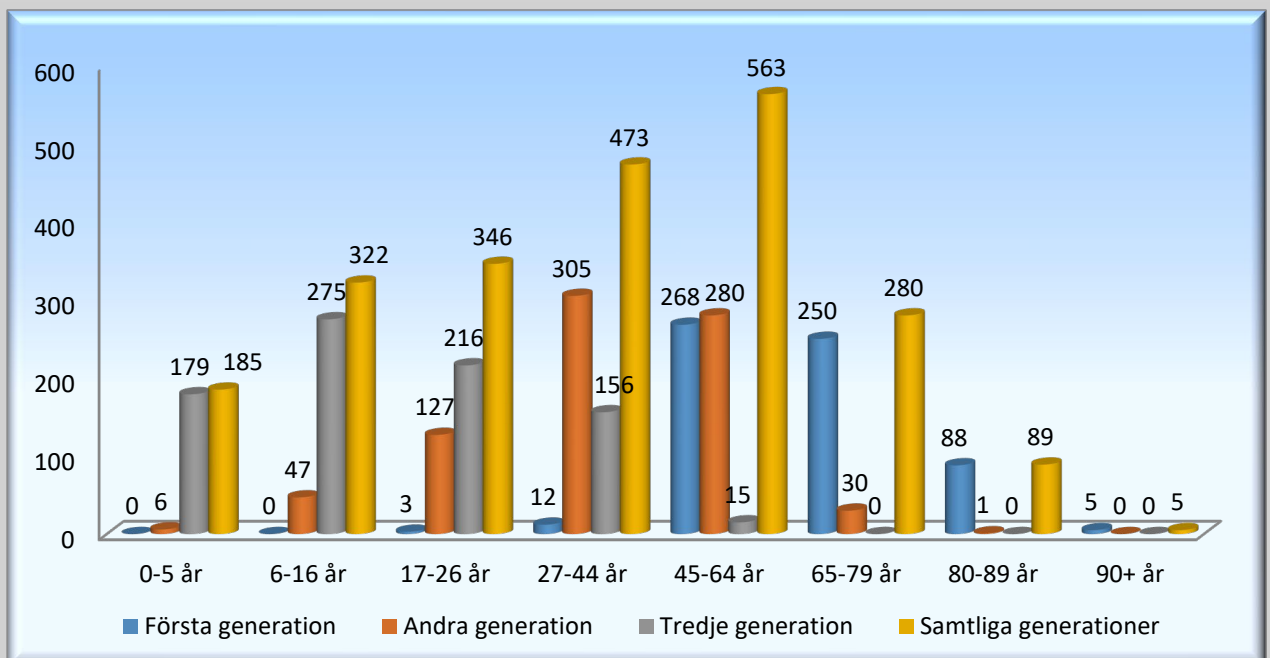
- Verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska där detta behövs i omvårdnaden av äldre människor.
- Kunskapshöjande insatser om sverigefinnar inom de kommunala förvaltningarna.
- Erbjud den som begär det, möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen även av personal som behärskar jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska, om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper.

Lägesbeskrivning för Finspångs kommun

Finspångs kommun blev del i förvaltningsområdet för finska, vardagligt kallat finskt förvaltningsområde den 1 februari 2013. Därmed är kommunen skyldig att leva upp till den stärkta minoritetspolitiska lagstiftningen. Samtidigt är det av stort värde för kommunen att främja och utveckla den finska kulturen eftersom den utgör en stor tillgång som berikar Finspångs kommun, historiskt men även i dagsläget och i framtiden. Finspångs kommun har haft en levande finsk kultur så långt vi kan blicka tillbaka i tiden, första omnämmandet om sverigefinnar i Finspång finns år 1621. Finspångs kommun har sedan 5 augusti 2013 haft en finsk kommunikatör anställd på 50 procent, hon har ansvar för utveckling av arbetet med finskt förvaltningsområde.

I Finspång finns första noteringen om en finsk invånare år 1621. Gården Kattala lär vara en av de tidigaste finngårdarna som dessutom är fortfarande bevarad i Finspång.

Antalet finländare i Finspångskommun beräknas enligt SCB till **2 263** personer per den 31 december 2017 (ca 10,5 % av det totala).

Statsbidraget

Finspångskommun får statsbidrag för att täcka merkostnader som tillkommer för kommunen som finskt förvaltningsarbete. Enligt *Förordningen om nationella minoriteter och minoritetsspråk*²³, kan kommunen använda statsbidraget till bland annat:

- dialog och samråd med sverigefinnar
- kartläggning
- organisationsöversyn och förändringar
- kultur- och språkinsatser
- initiala mobiliseringsinsatser, till exempel inköp av litteratur och pedagogiskt material
- informationsinsatser och översättningar
- synliggörande av sverigefinnarnas kultur och språk
- del av personalkostnader
- handlingsplan.

Språksituationen

Finskan historiskt

Finska är ett finsk-ugriskt språk som talas i Finland, Norge och Sverige. Finska tillhör samma stam som till exempel samiska men de närmast besläktade språken är karelskan och estniskan. Finskan har använts i Sverige så länge som Sverige funnits,

Många finnar som flyttade till Sverige under 1500–1600-talen genomgick språkbyten men de så kallade svedjefinnarna i Finnskogarna höll sig till sin grupp och lyckades länge, ändå in på 1960-talet, bevara språket eller vara tvåspråkiga.

Finskan idag

Sverigefinnar utgör den största nationella minoriteten i Sverige och antalet svenskar med finskt påbrå ökar också enligt statistik från Statistiska centralbyrån (SCB). 719 000 personer, det vill säga cirka 7,2 procent av den svenska befolkningen har minst en förälder som är född i Finland eller har en far- eller morförälder som är det, per sista december 2016. Men de som är finsktalande är endast 200 000–250 000. En förklaring till finskans utsatthet är majoritetsspråkets dominans och samhällets status.

Det vanligaste scenariot i det finska området är att nuvarande föräldragenerationen har tappat språket, men att många äldre fortfarande pratar finska. Behovet av insatser för att revitalisera det finska språket bedöms vara akut och nödvändigt, för en fortsatt överlevnad.

Lagstiftningen ökar minoriteters rättigheter generellt samtidigt som aktiva revitaliseringsåtgärder vidtas, till exempel genom olika finska språkprojekt.

²³ Förordningen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:1299)

Arbetet med finskt förvaltningsområde i Finspång

Finspångs kommun har sedan augusti 2013 en anställd med 50 procentig tjänst, med uppgift att ansvara för arbetet med finskt förvaltningsområde.

Arbetsuppgifter är varierande och består av bland annat av följande:

- Ansvara för genomförande av samrådsgruppsmötena, cirka 4–6 stycken per år.
- Planera och genomföra informationsinsatser för anställda inom Finspångs kommun.
- Planera och genomföra informationsinsatser för medborgare i Finspångs kommun.
- Sköta det löpande administrativa arbetet.
- Samordna det minoritetspolitiska arbetet enligt lagar och propositioner.
- Planera språkrevitalisering i finska språket för kommunens sverigefinska befolkningen.
- Kontakter när det gäller andra aktörer inom minoritetspolitiken.
- Ansvara och genomföra en årlig behovskartläggning.
- Ansvara och genomföra rapportering till Länsstyrelsen i Stockholm.
- Ha budgetansvar.
- I samarbete med sektor utbildning planera och genomföra årligen ett seminarium om nationelle minoritet för skolelever i grundskolans årskurs 9 och gymnasiets årkurs 1.

Långsiktiga- och delmål för arbetet

- Den finska kulturen och det finska språket ska synliggöras och utgöra en levande och aktiv del av Finspångs kommun.
- Förutsättningar för att kunna erbjuda äldreomsorg helt eller till väsentlig del på finska ska skapas.
- Möjlighet att kunna erbjuda förskoleverksamhet helt eller till väsentlig del på finska ska utredas.

Övergripande riktlinjer och åtgärder för arbetet

- Årligen upprätta en kartläggning om behovet av finskspråkig äldreomsorg, förskola, kultur samt språkrevitalisering och låta den ligga till grund för fortlöpande revidering. Skapa en lägesbeskrivning för alla kommuninvånare.
- Ta hänsyn till de finskspråkiga och deras behov när man planerar och förverkligar service, främst inom äldreomsorg, förskola och kultur men även inom andra samhällsservice.
- Verka för att tillgång av vård på finska inom äldreomsorg ska motsvara efterfrågan.
- Verka för att tillgång av verksamhet på finska inom förskola ska motsvara efterfrågan.
- Verka för att tillgång av modersmålsundervisning i finska ska motsvara efterfrågan.
- Ta hänsyn till kunskaper i finska vid nyrekryteringar, kunskaper i finska ska anges som en merit i platsannonser.
- All personal inom kommunens förvaltningar bör hålla sig informerade om nationella minoriteternas rättigheter samt kommunens skyldigheter. Anordna informationsmöte för kommunens olika verksamheter, barnomsorg och äldreomsorg.
- Alla sverigefinnar i kommunen ska informeras om deras rättigheter samt kommunens skyldigheter enligt Minoritetslagen. Anordna informationsmöten för medborgarna.

- Synliggöra och utveckla den finska kulturen i Finspång.

Lägesbeskrivning och åtgärder för varje verksamhetsområde

För varje delområde redovisas vad lagen föreskriver, långsiktiga och delmål samt åtgärder/riktlinjer för det fortsatta arbetet inom respektive verksamhetsområde.

Information och synliggörande gällande sverigefinnarna

Förvaltningsmyndigheter²⁴ ska när det behövs på ett lämpligt sätt informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter enligt den nya lagen.

Kommunen ska även främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige²⁵.

Situation i Finspångs kommun

Information om de nationella minoriteternas rättigheter ha informerats om upprepat antal gånger dels via annonser i lokala tidningar, via kommunens webbplats, mässan Finns i Finspång samt via besök på olika träffpunkter för kommunens sverigefinnar

Långsiktiga- och delmål gällande information och synliggörande

Den finska kulturen och språket ska vara närvarande inom kommunen. Sverigefinnarnas nutida och historiska närvaro samt deras språk och kultur behöver synliggöras i Finspångs kommun, som en del av vårt svenska kulturarv.

Övergripande riktlinjer och åtgärder rörande information samt synliggörande

- Synliggöra med finska flaggan på Finlands självständighetsdag den 6 december och den sverigefinska flaggan på Sverigefinnarnas dag den 24 februari.
- Köpa in litteratur till äldreomsorg i kommunen.
- Information på Finspångs kommuns webbplats om finskt förvaltningsområde.
- Intern information inom kommunförvaltningen och den politiska organisationen om sverigefinnarnas rättigheter ska ske fortlöpande.
- Intern och extern information om kommunens fortlöpande arbete med minoritetspolitiken.
- Samarbeta i nätverk med Region Östergötland, Länsstyrelsen i Östergötland och andra förvaltnings kommuner i länet och övriga Sverige.
- Anordna temadagar och seminarium om nationella minoriteter för elever och personal inom grundskolans samt gymnasieskolan elever vartannat år.

²⁴ Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk 3 §

²⁵ Lagen (2009:724) 4§

Samråd

Förvaltningsmyndigheter ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor²⁶.

Samråd genom en strukturerad dialog

I enlighet med den stärkta minoritetspolitiken²⁷ ska möjligheter till inflytande och delaktighet förbättras, bland annat genom ändrade bestämmelser om samråd.

Samråd ska ske genom en strukturerad dialog med de nationella minoriteterna i syfte att kunna beakta deras synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande. I propositionen²⁸ uttalar regeringen tydligare de principer som gäller för de nationella minoriteternas möjligheter till inflytande och delaktighet. Det uttalas bland annat att möjligheterna ska vara reella, att synpunkter ska beaktas i beslutsfattandet och att både organisationer och enskilda omfattas av rätten till inflytande och delaktighet. Mot denna bakgrund är det särskilt relevant att ta ytterligare steg vad gäller förutsättningarna för såväl de nationella minoriteterna som det allmänna att svara upp mot dessa principer.

Samråd i Finspångs kommun

Samråd sker idag med representanter från Finspångs Finska-förening, Pensionärsföreningen Aura samt finskspråkiga anställd inom äldreomsorg. Åldern för representanterna är cirka 40–73 år. Målet ska vara att samrådsgruppen ska vara representativ avseende både kön och ålder.

Finska föreningar

Inom Finspångskommun finns för närvarande två finska föreningar, Finspångs Finska-förening samt Pensionärsförening Aura.

Finspångs Finska-förening

Finspångs Finska-förening bildades 1960 och har för närvarande cirka 120 medlemmar, med åldersfördelning 3–97 år. Föreningen äger sina egna lokaler på Vallonvägen 20 i Finspång. Finska-föreningen arbetar med kulturella frågor och upprätthåller finländsk folklöre med folkdans, historia och humor. De har flera gånger i veckan social samvaro på finska med olika aktiviteter, till exempel frågesporter, hjärngympa, balansträning och kortspel. Resor arrangeras till olika kurser och kryssningar samt till Finnkampen. Pensionärerna gör varje år en vårutflykt till vilken även Aura-medlemmarna är välkomna.

Pensionärsföreningen Aura

Pensionärsförening Aura är en förening som bildades 1994 av medlemmar ur Finspångs Finska-förening, som ville bilda en förening enbart för pensionärer. Vissa av föreningens 26 medlemmarna har fortfarande medlemskap även i Finspångs Finska-förening, det vill säga dubbelt medlemskap. Aura har ingen egen föreningslokal, utan hyr lokal en dag i veckan för deras möten. Föreningen anordnar medlemsresor, bingo och andra föreningsaktiviteter.

²⁶ Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, 5§

²⁷ Propositionen En stärkt minoritetspolitik (prop. 2017/18:199 s. 40–46)

²⁸ Ibid.

Långsiktiga- och delmål för samverkan mellan sverigefinnar och kommunen

Den som tillhör en minoritetsgrupp ska känna sig väl bemött och respekterad vid kontakter med kommunen. Nationella minoriteterna ska få inflytande i frågor som berör dem och samråd ska förekomma i samband med frågor som berör minoriteterna. Kommunen stärks med ökad kunskap om den finska kulturen och vår gemensamma historia.

Övergripande riktlinjer och åtgärder för samverkan mellan sverigefinnar och kommunen

- Lokalisera unga och unga vuxna representanter till samrådsgruppen i syftet att skapa bredare åldersdemokrati. Det är viktigt att få höra även de yngre sverigefinnars önskan och behov.
- Verka så att samrådsgruppen är representativ avseende både kön och ålder.
- Skapa strukturerade och regelbundna samrådsmöten fyra gånger per år varav en med kommunens politiker och chefer på plats. Närvaro på dessa möten ska prioriteras.
- Ha en gång per år ett öppet informationsmöte. Under mötet närvarar kommunens politiker och berörda chefer. Närvaro på dessa möten ska prioriteras.

Samrådsmötens uppgift är att

- bistå vid revidering av handlingsplan
- ha förslagsrätt
- bevaka sverigefinnarnas intressen i frågor inom arbetet med finskt förvaltningsområde
- ha möjlighet att påverka i frågor som rör användandet av ekonomiska resurser avsatta för minoritetspolitiska åtgärder
- verka för att informationen som de har fått under samråd sprids till deras medlemmar.

Kartläggning

Europarådet har i sin granskning av svensk minoritetspolitik påpekat att bristande statistik om Sveriges nationella minoriteter gör det svårare att följa upp Sveriges åtaganden i *Ramkonventionen* och *Minoritetspråkkonventionen*.

Svenska myndigheter registrerar inte av integritetsskäl befolkningen utifrån etnisk tillhörighet och därför finns ingen officiell statistik över hur många som identifierar sig som nationell minoritet. Att införa en sådan registrering är heller inte aktuellt men för att kunna implementera minoritetsspråklagen behöver kommunen ha kunskap om minoritetssituationen i området. Därför är kartläggning för förvaltningskommunerna ett krav. Enligt *Förordningen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:1299)* ska varje kommun tillsammans med de nationella minoriteterna kartlägga behov som finns och åtgärder till stöd för språken.

Kartläggningen ska ske i enlighet med *Dataskyddsförordningen (GDPR)*. Förordningen syftar till att skydda människors personliga integritet och att denna inte kränks när personuppgifter behandlas.

Kartläggning i Finspångs kommun

I Finspångs kommun har kartläggning skett inom olika områden vid olika tillfällen. Kartläggning av barn med rötter i Finland inom förskolan skedde 2013. Där utgick man enbart av namnet eller vetskap om att någon av eller bägge föräldrar hade finskt ursprung. Kartläggning av intresset för äldreomsorg på finska skedde hösten 2013 via direktinriktat brev till personer födda i Finland i åldern 69+. Via annonsering på Intranäten samt av Tiina Mauritzell utförda personliga besök inom äldreomsorgen, har kartläggning av finskspråkig personal skett under 2013-2014.

Sedan 2016 har kommunen utfört kartläggningen via en webbenkät. Kartläggningen har täckt hela området för arbetet med finskt förvaltningsområde. Det har även varit möjligt att få den i pappersvariant. Kartläggningen har skett årligen med en svarsperiod från ungefär mitten av november till sista februari efterföljande år.

Enkäten täcker upp områdena:

- förskola och skola
- äldreomsorg
- frivilligverksamhet
- kultur
- språkrevitalisering
- personal med språkkompetens i finska.

Långsiktiga- och delmål rörande kartläggning

Kommunen ska fortsatt arbeta för att ha ett fungerande system för kartläggning av minoriteterna språkkunskaper samt deras behov. När en kartläggning genomförs bör man vara tydlig med syftet. I det aktuella fallet är det viktigt att förmedla att kartläggningen sker för att värna om minoriteternas språk och kultur och att minoriteternas egna erfarenheter är av stort värde. Det är samtidigt lika viktigt att tydliggöra att det är frivilligt att delta.

Övergripande riktlinjer och åtgärder rörande kartläggning

- Minoriteternas behov och önskemål ska klargöras.
- Kartlägga vilka språkkunskaper som kommunens anställda har.
- Kartlägga behovet av språkrevitalisering.
- Kartlägga behovet av finskspråkig verksamhet inom barn- och äldreomsorg.
- Kartläggning ska ske i första hand via webbenkät, men kan lämnas i pappersvariant vid förfrågan.

Rätten att tala finska med myndighet

Den enskilda har rätt att använda finska vid muntliga och skriftliga kontakter med kommunen i ärenden där den enskilde är part eller ställföreträdande part²⁹. Om den enskilde använder finska i ett sådant ärende är myndigheten skyldig att ge ett muntligt svar på samma språk. Enskilda har rätt att få en skriftlig översättning av beslut och beslutsmotivering på finska. Förvaltningsmyndigheter ska verka för att det finns tillgång till personal med språkkunskaper. Förvaltningsmyndigheter får bestämma särskilda tider och särskild plats för att ta emot besök av enskilda för samisktalande samt särskilda telefontider.

²⁹ Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, 8-12§

Det räcker inte att myndigheten har personal med språkkunskaper, personalen ska också ha den kunskap som krävs för att handlägga de ärenden som kommer in³⁰.

För att kommunen ska kunna bemöta minoritetsspråkiga medborgare på bästa möjliga sätt krävs struktur, rutiner och tydlig information. Frågor som kommer via telefon, e-post och personliga besök behöver samordnas så att ingen faller mellan stolarna. I receptionen och växeln behövs beredskap att svara på eller vidarebefordra frågor på minoritetsspråk antingen genom direkt koppla till lämplig person eller genom att hänvisa till en besöks- eller telefontid³¹.

Situationen i Finspångs kommun

I Finspångs kommun finns ingen uttalad rutin eller strategi för hur den nationella minoriteten sverigefinnar skulle kunna utöva sin rätt att använda finska vid sina myndighetskontakter. I växeln och receptionen finns ingen person som talar finska. Det finns inte heller några rutiner hur dessa eventuella samtal ska hanteras. Några telefontider till myndigheter när minoriteten skulle kunna prata finska finns inte.

Långsiktiga- och delmål rörande rätten att tala finska med myndigheter

Finspångs kommun ska vara förberedd inför att muntligen eller skriftligen svara på minoritetsspråken. Upprätta fungerande rutiner för att tillgodose sverigefinnarnas rätt att använda finska i kontakt med myndigheter.

Övergripande riktlinjer och åtgärder rörande rätten att tala finska med myndigheter

- Ta hänsyn till kunskaper i finska vid nyrekryteringar och att kunskaper i finska anges som en merit i platsannonser.
- Bestämma tid, plats och telefontid för finskspråkig service. Därefter informera tydligt om när, var och hur finskspråkig service ges.
- Utfärda rutiner och lättillgänglig information så att kommunväxeln och övrig personal vet hur de ska behandla frågorna.
- Informera berörd personal om lagen³².
- Kartlägga finsktalande personal inom kommunförvaltningen.

---

³⁰ Ur Nationella minoriteters rättigheter. En handbok för kommuner, landsting och regioner, 2013, s 44.

³¹ Ibid., s 46.

³² Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Äldreomsorg

De äldre är de starkaste språkbärarna och bärare av kultur samt värnare av traditioner. Det är viktigt att de äldre som kan tala finska kan fortsätta att använda sitt språk. Det är även viktigt av den anledningen att det språk som man senast har lärt sig kan försvinna med åldern, medan däremot kunskaperna i modersmålet består och återkommer.

De äldres välbefinnande påverkas också i hög grad av omgivningen. Om den vardagliga omgivningen inte förstår personen och dennes önskemål finns risk för isolering. Ett problem värt att uppmärksamma är att barnen/barnbarnen kan ha tappat färdigheten till sina föräldrars eller far-/morföräldrars språk. Då blir kommunikationen inte sådan att den kan säkerhetsställa den äldres behov att yttra sig och bli förstådd till fullo.

Sverigefinnar har i förvaltningskommunerna rätt till service och omvårdnad inom ramen för äldreomsorg *helt eller väsentlig del* på finska³³.

*Socialtjänstlagen*³⁴ har kompletterats så att den nu föreskriver att kommunen ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska där detta behövs i omvårdnaden om äldre människor.

Vad som utgör en väsentlig del av verksamheten måste avgöras utifrån en helhetsbedömning. Bedömningen kan behöva göras på olika sätt beroende på omsorgens form och omfattning. Antalet timmar som personal som behärskar språket finns tillgänglig måste ges stor betydelse. Andra omständigheter av betydelse är nivån på personalens språkkunskaper samt strukturen på och förutsägbarheten av språkets närvaro i de äldres vardag.

- De äldre bör åtminstone ha möjlighet att tala med personal på sitt språk flera gånger per vecka.
- Personalens språkkunskaper bör vara sådana att de möjliggör ett meningsfullt samtal med den äldre.
- Det bör också vara tydligt och förutsägbart för den äldre i vilka sammanhang och vid vilka tillfällen det finns möjlighet att använda minoritetsspråket.
- Även andra faktorer, som den sammansatta språkmiljön i omsorgen eller behovet av kontinuitet och trygghet kan påverka bedömningen.

Endast en symbolisk närvaro av språket i verksamheten kan inte anses tillräckligt.

Situationen idag i Finspångs kommun

- En finskspråkig del inom en svenskspråkig avdelning finns på Storängsgården. Där bor idag 4–6 finsktalande äldre.
- Planering för en helt finskspråkig avdelning på långsikt saknas beroendes på bristande antal sökande och finsktalande personal.
- Finskspråkig dagverksamhet drivs på Storängsgården en eftermiddag i veckan och besöks av cirka 15 personer.

³³ SFS 2009:724 18 §.

³⁴ Socialtjänstlagen (SFS 2001:453) kap. 5 6§, Lag (2018:1369).

- Äldrelots – som även tar emot samtal för beställning av Fixartjänst och Frivilligverksamhet på finska – erbjuds under en timma per dag två dagar i veckan. Utnyttjas inte i någon högre grad.
- Beställning av färdtjänst på finska erbjuds under en timma två dagar i veckan. Har inte använts sedan starten för cirka två år sedan. Detta innebär ingen kostnad för kommun, eftersom det är befintlig personal som kan ta samtalen vid sidan av sitt ordinarie arbete.
- Möjligheten att ansöka om bistånd på finska saknas. Samtal pågår med Inera om möjligheten att få översätta de ansökningsblanketterna som de äger.
- Beslut meddelas inte på finska idag och överklagningsprocessen kan inte ske på finska.
- Via äldrelotsen har det skapats en möjlighet att under vissa tider på veckan få en muntlig kontakt med kommun på finska.

Långsiktiga- och delmål rörande äldreomsorg

”Att omsorgstagaren alltid ska få sina insatser utförda av finsktalande personal vid sociala insatser och myndighetskontakter, samt att de som önskar detta ska få så många av sina insatser tillgodosedda på finska som möjligt.”³⁵.

I enlighet med rapporten ska följande gälla i Finspångs kommun:

- att en finskspråkig del inom en svenskspråkig avdelning skapas i Finspång inom kort
- att man planerar för en helt finskspråkig avdelning på långsikt
- att finskspråkig dagverksamhet helt eller delvis startar snarast möjligt
- att möjligheten att ansöka om bistånd skapas på finska. Att beslut meddelas och överklagningsprocessen kan ske på finska. Samt att under vissa tider på veckan muntlig kontakt kan ske på finska.

Övergripande riktlinjer och åtgärder rörande äldreomsorg

- Kartlägga årligen nuvarande och kommande behov inom vård- och äldreomsorgen.
- Vid utredning om plats i särskilt boende eller hemtjänst ska information ges om rätten till äldreomsorg inom ramen för minoritetslagstiftningen.
- Finskspråkig personal ska finnas, såvida brukarbehovet finns, tillgänglig dagligen på avdelningen med finskspråkig inriktning. Efterlevnad samt nyttjande av språklig kompetens följs upp av projektgrupp löpande och presenteras skriftligen i en årlig sammanfattad utvärdering och återrapportering per den 30 oktober.
- Enhetschef vid det aktuella boendet upprättar en plan för hur de äldre ska få del av finska traditioner såsom språk, kultur och mathållning genom kommunens vård- och äldreomsorg. Efterlevnad följs upp av projektgruppen löpande och presenteras skriftligen i en årlig sammanfattad utvärdering och återrapportering per den 30 oktober.
- Enhetschefen ska aktivt arbeta för att de boende kan se finska TV-program och lyssna på finska radioprogram eller liknande program.
- Införskaffa finsk litteratur och tidningar till äldreboende där behov finns.
- Planera för en helt finskspråkig avdelning på långsikt, så att det vid aktualitet finns en klart uttalad handlingsplan att följa.
- Skapa bättre struktur och rutiner för en finskspråkig frivillig organisation inom den redan idag befintliga frivillighets organisation, så att de kan besöka de finsktalande äldre i

³⁵ Ur åtgärdsplan - Äldreomsorg i Finspång som finskt förvaltningsområde, 2014-09-01

hemmen eller i boenden för sällskap och olika aktiviteter såsom högläsning, spel och samtal.

- Årligen kartlägga om det finns sverigefinnar inom kommunen som vill vara agera inom frivilligverksamheten åt äldre sverigefinnar.
- Äldrelotsverksamheten på finska ska kvalitetssäkras. Vid telefontiden ska det finnas personal som har goda kunskaper i finska språket och är väl insatt i uppdraget som äldrelots. Personen ska finnas tillgänglig för telefon på bestämda tider i ett avgränsat arbetsrum där samtal kan föras utan risk för att sekretess bryts. Äldrelotsen ska även medverka vid upprättande av genomförandeplaner samt uppföljningar och hembesök av exempelvis hemsjukvård och biståndshandläggare. Efterlevnad följs upp av projektgruppen löpande och presenteras skriftligen i en årlig sammanfattad utvärdering och åiterrapportering per den 30 oktober.
- Finskspråkig öppen dagverksamhet en eftermiddag i veckan, med möjlighet att öka antalet dagar utifrån behov. Efterlevnad följs upp av projektgruppen löpande och presenteras skriftligen i en årlig sammanfattad utvärdering och åiterrapportering per den 30 oktober.
- Samtliga enheter fortsätter kartlägga och tillvarata språkliga kompetenser och uppmuntra till kompetensutveckling avseende finska språket.
- I arbetet med att försäkra finskspråkig personal i inom äldreomsorgen bör en formulering av en gemensam långsiktig strävan skapas. Att förflytta personal på frivilligbasis från andra enheter bör övervägas. För att tillgodose behovet av finstalande personal inom organisationen bör det även vid varje rekrytering av personal framstå att Finspång är ett finskt förvaltningsområde och att det är meriterande att behärska finska.
- Finska ska finnas som valbar kompetens vid beställning av vikarier till enheterna inom äldreomsorgen, varför även personalpoolen bör utvidga sin kartläggning av språkliga kompetenser hos nya och befintliga vikarier.

Erbjudande om plats på avdelning för finstalande brukare erbjuds i mån av plats och i enlighet med kommunens övriga riktlinjer för verkställighet om särskilt boende. Intern flytt mellan kommunens särskilda boenden till ledig lägenhet på aktuell avdelning är möjlig, om plats ej omedelbart finns att tillgå vid bifall av beslut om plats på särskilt boende.

Förskola

När en kommun i ett förvaltningsområde erbjuder plats i förskoleverksamhet, ska kommunen enligt erbjuda barn vars vårdnadshavare begär det plats i förskoleverksamhet där hela eller till väsentlig del av verksamheten bedrivs på finska, samiska eller meänkieli³⁶. Dessutom ska barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt³⁷.

De nationella minoritetsspråken är finska, samiska, meänkieli, jiddisch och romani chib och det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken³⁸.

³⁶ Skollagen (2010:800), 8 kap. 12a §

³⁷ Språklagen (2009:600), 4 §

³⁸ Ibid., 7-8 §§

Flerspråkighet ska ses som en styrka. Forskning visar att inlärning och behärskning av två eller flera språk skapar bättre förutsättningar att lära sig även andra språk. Grunden för barns språkutveckling och den senare språkkompetensen och identiteten läggs i förskoleålder. Barn och unga är därför en nyckelgrupp i arbetet med att trygga finskans ställning och fortlevnad.

En annan viktig aspekt är att även svenskspråkiga barn får möjlighet att bekanta sig med det finska språket och kulturen. Medvetenhet om det egna kulturarvet och delaktighet i andras kultur bidrar till att barnen utvecklar sin förmåga att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar.

Situationen idag i Finspångs kommun

Dunderbackens förskola har en avdelning med finsk profil. Inga barn i Finspångs kommun har sökt plats i den och därför står den finskspråkiga verksamheten stilla.

Finspångs kommun har informerat och på många andra sätt försökt få intresse för denna finska avdelning, men utan resultat.

Långsiktiga- och delmål rörande förskola

Inom förskolan ska aktivt arbete bedrivas för att finskspråkiga barn och elever ska ges möjlighet att bli eller förbli tvåspråkiga. En förutsättning för det är att föräldrarna är informerade om barnens rättigheter, samt att modersmåls lärare och förskolepersonal ska ha god kompetens.

Personalen bör ges möjligheter och förutsättningar att arbeta med två eller flerspråkiga barn. En annan förutsättning är god tillgång till litteratur och annat material som används i den pedagogiska verksamheten samt annat material som stimulerar, vidareutvecklar personalens pedagogiska möjligheter.

Finspångs kommun bör överväga om inte insatserna för finskspråkig förskoleavdelning ska upphöra vid årsskiftet 2019/2020, om inte det då finns tydligt visat intresse för verksamheten och tills att det i så fall uppstår.

Övergripande riktlinjer och åtgärder rörande förskola

- Kartlägga språkkunskaperna bland förskolepersonalen.
- Kartlägga behov av finska inom förskoleverksamhet, finns behov ska barnen erbjudas förskoleverksamhet helt eller till väsentlig del på finska.
- Beakta kunskaper i finska och övriga nationella minoritetsspråk vid nyrekryteringar och kunskaper i nationella minoritetsspråk ska med fördel anges som en merit i platsannonser.
- Tydliggör förskoleverksamhetens mål gentemot minoriteterna.
- Verka för att finna lämpliga lärare och personal med goda kunskaper i finska och den finska traditionen samt kulturen.
- Verksamheten bör innehålla inslag av den kultur och de traditioner som hör samman med minoritetsspråken. Skapa finska miljöer i anslutning till förskolorna.

Grundskola

Barn och unga med ett annat modersmål än svenska har rätt till modersmålsundervisning i grundskolan. För finska språken gäller att undervisning ska ske även om det bara finns en enda elev, utan förkunskaper och även om språket inte används som det dagliga umgängesspråket i hemmet. Huvudman är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk om det finns en lämplig lärare³⁹.

Situationen idag i Finspångs kommun

Modersmålsundervisning efterfrågas av fyra barn varav två i grundskolan och två i gymnasiet. Vårdnadshavare till ytterligare två barn har ansökt om modersmålsundervisning, men avböjt erbjudandet då tiden kl. 15 har varit för sen för dem.

Finspångs kommun har idag en icke behörig lärare anställd som modersmålslärare i finska.

Det som har varit en stor prövning för kommunen är att hitta behörig personal och eftersom det rör sig om så pass få timmar, få dem och stanna kvar.

Den som jobbar med modersmålsundervisning i finska idag, är den tredje på fem år, vilket inte är det optimala för barnen. I och med att det har varit svårt, till gränsen till nästan omöjligt att anställa någon vare sig behörig eller icke behörig lärare, har det även varit flera terminer som kommunen inte har kunnat erbjuda någon undervisning i finska överhuvudtaget.

Långsiktiga- och delmål rörande modersmålsundervisning inom grundskola

Finspångs kommun ska kunna erbjuda modersmålsundervisning till alla elever som tillhör en nationell minoritet. Finspångs kommun ska verka för att det finska språket och den finska kulturen ska bli en naturlig del av skolverksamheten.

Övergripande riktlinjer/åtgärder rörande modersmålsundervisning inom grundskola

- Kartlägga nuvarande och kommande behov inom grundskolan och gymnasium, när det gäller modersmålsundervisning på finska.
- I förebyggande syfte bör Finspångs kommun undersöka möjlighet till eventuell fjärrundervisning eller möjlighet till samarbete med modersmålsundervisning i finska med grannkommuner som till exempel Norrköpings kommun.
- Beakta kunskaper i finska vid nyrekryteringar, kunskaper i finska ska med fördel anges som en merit i platsannonser.
- Kartlägga kompetens i finska i den befintliga lärarkåren.

³⁹ Skolförordningen SFS 2011:185

Personalutveckling

”Tillgången till personal med språk- och kulturkompetens är avgörande för det allmännas möjlighet att efterleva de krav som ställs med anledning av de nationella minoriteternas rättigheter. Arbetet med kompetensförsörjningsfrågor bör därför vara strategiskt och långsiktigt. Det är utifrån detta syfte viktigt med goda utbildningsmöjligheter i de nationella minoritetsspråken.”

Enligt regeringens proposition⁴⁰ betonas det mycket starkt om kommunernas skyldighet när det gäller att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och att främja de nationella minoriteternas språk och kultur.

En grundförutsättning för att detta ska kunna ske är att ansvariga tjänstemän är tillräckligt insatta i *lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk*⁴¹, kunskaper ska givetvis finnas i övriga förvaltningar också.

Situationen idag i Finspångs kommun

En kartläggning om finskspråkig personal har utförts 2013/2014. Det skedde i första hand genom annonsering via Intranätet och genom frivilligt svar. Inom särskilt boende gjordes kartläggningen genom att Tiina Mauritzell som arbetar med finskt förvaltningsområde utförde personliga besök på de boenden där det fanns finskspråkig personal. Besökens syfte var att informera om de rättigheter som de äldre har till verksamhet på finska, ta reda på personalens vilja att prata finska med de äldre samt deras behov av eventuell kompetensutbildning i finska språket.

Förvaltningsområdet för finska har i samarbete med Norrköpings kommun erbjudit tre separata kurser i finska för vårdpersonal, kurserna har bestått av tre halvdagar i Norrköping. Totalt fem ur personalen inom äldreomsorgen har deltagit i kurserna.

Långsiktiga- och delmål rörande personalutveckling

- Tillsäkra att kommunens personal är väl insatt i *lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk*⁴² och om minoriteternas kultur, historia, språk samt om de lagstadgade rättigheterna.
- Kartlägga vilken språkkompetens det finns inom de nationella minoritetsspråken bland kommunanställda.

Övergripande riktlinjer och åtgärder rörande personalutveckling

- Informera all berörd personal inom kommunen om sverigefinnarnas rättigheter och om kommunens skyldigheter.
- Beakta kunskaper i finska vid nyrekryteringar och att kunskaper i finska ska anges som en merit i platsannonser.

⁴⁰ Proposition 2008/09:158 Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna

⁴¹ Lagen (SFS 2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

⁴² Ibid.

- Ge personalen möjlighet till språkutbildning i finska.
- Genomföra utbildningsinsatser, temadagar eller informationsmöten som syftar till att öka kunskapen om sverigefinnarnas språk och kultur för kommunpersonal och allmänheten. Särskilt bör personal inom barnomsorg, skola och äldreomsorg beaktas vid sådana insatser.
- Speciella utbildningsinsatser för chefer och nyckelpersoner inom förvaltningen.

Kultur

Kulturverksamhet fungerar ofta som en väg till ny kunskap och främjar dialog, inflytande och skapande. Eftersom språket är en bärare av kulturen är det viktigt att på olika sätt främja finska kulturyttringar.

Språklagen⁴³ anger att det allmänna har ett särskilt ansvar att främja de nationella minoritetsspråken och att de nationella minoriteterna även i övrigt ska ha möjlighet att utveckla sin kultur i Sverige. Särskild vikt ska läggas vid barns kulturella identitet och språk.

Situationen idag i Finspångs kommun

Under de fem åren som kommunen har varit finskt förvaltningsområde har det skett många olika kulturella arrangemang på finska. Det har erbjudits:

- finska konserter och andra musikarrangemang
- finska biofilmer – både för barn och vuxna
- finsk teater – både på plats i Kulturhuset och via digital livesändning
- finska författarbesök
- finsk barnteater
- finsk utställning
- högtidsfester – Självständighetsdags-, jul-, morsdags och Sverigefinnarnas dagsfester.

Långsiktiga- och delmål rörande kultur

Den finska kulturen ska vara en naturlig del av kulturutbudet inom Finspångskommun. Sverigefinnarnas möjlighet att behålla och utveckla sin kultur ska främjas genom olika kulturinsatser. Barns utveckling och kultur ska särskilt främjas.

Övergripande riktlinjer och åtgärder rörande kultur

- Stimulera till kulturarrangemang med det finska språket i fokus, där det finska språket synliggörs.
- Seminarium, föreläsningar och temadagar för allmänhet och kommunanställda, som rör det finska språket och kulturen.
- Informationskvällar och föreläsningkvällar för den finska befolkningen och allmänheten.
- Film-, teater-, musik- och litteraturevenemang.
- Biblioteket och samordnaren ska löpande hålla koll på nyutgiven finsk litteratur för barn och vuxna, som behöver köpas in.
- Skapa nya mötesplatser, språkarenor och stimulera aktiviteter som lyfter den finska kulturen och språket.

⁴³ Språklagen (2009:600)

- Informera under årets gång om åtgärder och ta emot nya idéer och synpunkter genom att bjuda in till öppet samrådsmöte för den finska befolkningen inom kommunen angående språk, kultur med mera.

Revitalisering av det finska språket

”Att stödja de nationella minoritetsspråken så att de hålls levande innebär att de nationella minoriteterna ska ges möjligheter att tillägna sig, bruka och utveckla sitt modersmål och utveckla en egen kulturell identitet. De nationella minoriteterna ska kunna överföra sitt minoritetsspråk och sin kultur till nästa generation. De nationella minoritetsspråken, som utgör en del av det gemensamma kulturarvet, ska kunna bevaras och utvecklas som levande språk i Sverige”⁴⁴.

De nationella minoritetsspråken har under lång tid tappat mark i Sverige. Allt färre talar språken och finskan riskerar att helt försvinna. Majoritetsspråket dominerar i de allra flesta sammanhang och minoritetsspråken utvecklas dåligt i nya termer m.m. Minoriteternas språkfärdigheter blir allt sämre och samtidigt försämras möjligheten att föra språket vidare till nästa generation. Den språkliga kedjan mellan generationerna blir allt sämre. Det gäller att vända språkbytesprocessen och få igång revitalisering av de nationella minoritetsspråken.

Begreppet revitalisering innebär att åtgärder vidtas så att ett hotat språk kan börja återta mark, bland annat genom att fler börjar tala det. Det kräver stora insatser från samhällets sida för att höja språkets status och skapa ett mer språkbevarande klimat. Det är viktigt att minoriteterna själva medverkar och är engagerad i revitaliseringsarbetet.

Situationen idag i Finspångs kommun

Finspångs kommun har anordnat kurser i finska språket sedan 2014. Målgruppen har varit sverigefinnar i kommunen som har tappat det finska språket helt eller till en viss del. Med på kursen har även varit kommunens personal utan rötter i Finland, men med viljan att kunna prata finska i sin yrkesroll. Några av kursdeltagarna har varit medborgare vare sig koppling till Finland eller kommun som arbetsgivare, men med intresse för att lära sig språket. Denna kurs har varit vilandes under två perioder då det inte har funnits kursledare. Sedan november 2018 är kursen igång igen.

Aktiviteter mot barn och unga har varit verkningslösa. Under dessa fem år som kommunen har varit finskt förvaltningsområde har det gjorts försök med sagostunder, pusseltimmar, barnteater, barnbio, musikkonserter för barn och utdelning av gratis bokpaket.

Resultatet har varit nedslående:

- Bio – två av tre föreställning var utan publik. Till den tredje kom fyra barn.
- Barnteater – inga barn var närvarande.
- Sagostunden – första gången två barn, andra gången ett barn, inga barn alls de resterande cirka fem gångerna innan verksamheten lades ner.
- Pusseltimmar – efter cirka fem gånger utan deltagare lades verksamheten ned.
- Musikkonsert – första gången 2–3 barn, andra gången inga barn.
- Bokpaket har försökts att delas ut till barnfamiljer med finska rötter, endast två familjer kontaktade kommunen och ville ha paketet.

⁴⁴ Prop. Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna (2008/09:158) s. 46

- Språkpaket har försökt delas ut – ingen som har varit intresserad.
- Språk-kollo för barnfamiljer - ett samarbete med Oxelösunds och Norrköpings kommun - inga anmälningar från Finspångs kommun.

Långsiktiga- och delmål rörande revitalisering av det finska språket

- Vända den negativa språkbytesprocessen och fortsätta försöket med revitalisering av minoritetsspråket.
- Lokalisera barn och ungdomar som är intresserade av att ta del av det finska språket och kulturen exempelvis via olika former av barn- och ungdomskultur.

Övergripande riktlinjer/åtgärder rörande revitalisering av det finska språket

- Skapa finska språkarenor exempelvis språkkurser, språkcaféer med mera för sverigefinnar, där hela familjer ska inkluderas.
- Anordna språkgrundkurs för kommunanställda och allmänheten.
- Ge stöd och bidrag för att främja olika språkinsatser.
- Kunskaper i finska ska ses som en merit i olika kommunala förvaltningar.

Ekonomiska resurser och finansiering

Statsbidrag till kommunerna och landstingen lämnas årligen. Statsbidraget är avsett att användas till de merkostnader som uppkommer i kommuner och landstiget med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt *Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk*⁴⁵ och till åtgärder för att stödja användningen av finska, meänkieli och samiska, och ska rymmas inom de riktade statsmedlen. För 2018 har Finspångs kommun erhållit 660 000 kronor inom riktade statsbidraget för användning av finska.

Uppföljning och rapportering

När det gäller kommunens arbete som helhet har Sametinget och Länsstyrelsen i Stockholmregeringens uppdrag att följa upp kommunens tillämpning av lagen⁴⁶. En standardiserad modell ska användas för alla förvaltningar. Finspångs kommun är skyldig att årligen rapportera till Länsstyrelsen i Stockholm.

Situationen idag i Finspångs kommun

Finspångs kommun har varje under sedan 2013 använt hela beloppet utan att överskrida den. Största delen av pengarna har gått till samordning, där bland annat kostnaden för lönen för den tjänstemannen som ansvarat för arbetet med finskt förvaltningsområdet ligger. Näst största posten har varit för aktiviteter kring språk och kultur och den tredje största kostnaden ligger inom området äldreomsorg, där personalkostnaden för träffpunkten och Äldrelotsen ligger.

⁴⁵ Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

⁴⁶ Förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, 2, 11, 12 §§

Övergripande riktlinjer rörande uppföljning och rapportering

Varje berörd kommunal sektor ska rapportera till ansvarig för arbetet av finskt förvaltningsområde

- om det fortgående arbetet samt föreslår förändringar vid behov
- om behovet av finskspråkiga insatser samt genomförda insatser i verksamheten.

Ansvarig för arbetet med finskt förvaltningsområde ska årligen rapportera till Länsstyrelsen i Stockholm

- om hur mycket och till vad stadsbidraget har används till.

Referenser

Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (SÖ 2000:2)
Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (SÖ 2000:3)
Språklag (2009:600)
Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk
Förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk
Skolförordning (2011:185)
Socialtjänstlag (2001:453)
Kungörelse (1974:152) om beslutad ny regeringsform
Från erkännande till egenmakt –
regeringens strategi för de nationella minoriteterna, prop (2008/09:158)
Nationella minoriteter i Sverige Proposition 1998/99:143
En stärkt minoritetspolitik (prop. 2017/18:199)
Nationella minoriteters rättigheter - en handbok för kommuner, landsting och regioner.
Dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation).

Bilagor

Bilaga 1. Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk, SFS 2009:724.
Bilaga 2. Förordningen om nationella minoriteter och minoritetsspråk, SFS 2009:1299.
Bilaga 3. En stärkt minoritetspolitik (prop. 2017/18:199)

Finspång är den attraktiva kommunen
i en spännande region där vi skapar
utveckling och livskvalité genom
samverkan, öppenhet och nytänkande.

F I N S P Å N G

FINSPÅNGS KOMMUN | Bergslagsvägen 13-15 | 612 80 Finspång | Telefon 0122-850 00 | Fax 0122-850 33
kommun@finspang.se | www.finspang.se | Organisationsnummer 212000-0423